

07 SIE. 2015

3 Ds. 43/15/S

PROKURATURA REJONOWA
POZNAŃ - GRUNWALD
w Poznaniu (12)

POSTANOWIENIE
o umorzeniu dochodzenia

Poznań, 23 lipca 2015 r.

Łukasz Stanke – prokurator Prokuratury Rejonowej Poznań – Grunwald w Poznaniu,
po zapoznaniu się z materiałami dochodzenia 3 Ds. 43/15/S
w sprawie o czyn z art. 256 § 1 i inne k.k.

na podstawie art. 17 § 1 pkt. 2 k.p.k.

p o s t a n o w i ł :

umorzyć dochodzenie w sprawie dokonanego w dniu 21 marca 2015 r. w miejscowości Huta Szklana woj. Wielkopolskie nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych poprzez umieszczenie za pośrednictwem portalu www.sadistic.pl pod artykułem zatytułowanym „Nielegalni emigranci z Afryki włamują się do ciężarówki” komentarza o treści mającej na celu publiczne znieważenie ludności pochodzenia afrykańskiego z powodu ich przynależności etnicznej i rasowej tj. o przestępstwo z art. 256 § 1 kk. i art. 257 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. – wobec braku znamion czynu zabronionego

UZASADNIENIE

Prokuratura Rejonowa Poznań – Grunwald w Poznaniu nadzorowała prowadzone przez Komisariat Policji w Czarnkowie dochodzenie w sprawie o czyn z art. 256 § 1 i inne k.k.

W toku prowadzonych czynności ustalono następujący stan faktyczny.

Do Prokuratury Rejonowej Poznań – Grunwald w Poznaniu zgodnie z właściwością miejscową zostały przekazane materiały w sprawie dokonanego w dniu 21 marca 2015 r. w miejscowości woj. nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych poprzez umieszczenie za pośrednictwem portalu www.sadistic.pl pod artykułem zatytułowanym „Nielegalni emigranci z Afryki włamują się do ciężarówki” komentarza o treści mającej na celu publiczne znieważenie ludności pochodzenia afrykańskiego z powodu ich przynależności etnicznej i rasowej.

Zawiadomienie w przedmiotowej sprawie złożyła „Otwarta Rzeczpospolita” Stowarzyszenie przeciw Antysystemowi i Ksenofobii. Jak wynika z zawiadomienia użytkownik posługujący się nazwą „ ” na portalu www.sadistic.pl w dniu 21 marca 2015 r. o godzinie 20:59:18 pod artykułem „Nielegalni emigranci z Afryki włamują się do ciężarówki” zamieścił komentarz o treści „tak jechać tam wywrotką z krytą skrzynią, zatrzymać się, poczekać aż się pełno gówna tam wsypie i wyjechać to w pizdu na jakimś klifie”

W ocenie zawiadamiającego określenie „gówno” odnosi się do osób o ciemnym kolorze skóry a cały komentarz publicznie nawołuje do nienawiści i przemocy ze względu na pochodzenie i kolor skóry.

W toku prowadzonego postępowania przygotowawczego ustalono, iż użytkownik posługujący się nazwą „ ” to zamieszkały w miejscowości

Z uwagi na powyższe, w dniu 16 lipca 2015 r. przesłuchano w/w w charakterze świadka.

zeznał, iż jego słowa miały wyrażać sprzeciw takiemu procederowi jak nielegalne przekraczanie granicy. W ocenie świadka wpływa to bowiem negatywnie na gospodarkę Unii Europejskiej, która musi w następstwie tego utrzymywać niewykształconych obywateli. Nadto takie zachowanie osób chcących nielegalnie przekroczyć granicę pociąga odpowiedzialność kierowców ciężarówek, gdyż odpowiadają oni za przemyt ludzi.

zeznał ponadto, iż wywrotka miała być satyrycznym nawiązaniem co ciężarówek widocznych na filmie zamieszczonym w artykule. Epitet „gówno” tyczy się natomiast widocznych w przedmiotowym filmie wchodzących do ciężarówki bez wiedzy kierowcy ludzi, niezależnie od koloru ich skóry. Jak dodał świadek kolor skóry nie ma dla niego żadnego znaczenia, a chodziło wyłącznie o zachowanie tych ludzi. Sam film nie miał na celu namawiania do żadnego przestępstwa.

Po analizie przedmiotowego zawiadomienia, stwierdzić należy, co następuje.

Artykuł 256 § 1 k.k. penalizuje zachowania noszące znamiona publicznego propagowania ustrojów totalitarnych lub ustroju faszystowskiego, a także nawoływania do nienawiści z powodu różnic narodowościowych, wyznaniowych czy rasowych.

Należy uznać, że dobrem chronionym powyższym przepisem pozostają zasady ustrojowe państwa demokratycznego, wśród nich zwłaszcza wolność człowieka, jego godność, a także prawa mniejszości, w tym narodowych, wyznaniowych i etnicznych. Przystępstwo we wszystkich swoich odmianach ma charakter powszechny. Zarówno § 1, jak i § 2 komentowanego artykułu statuuje przestępstwa o wieloodmianowo określonej czynności sprawczej. Znamiona czynnościowe w art. 256 § 1 ujęte zostały alternatywnie jako "propagowanie" lub "nawoływanie".

Pojęcie propagowania nie powinno być utożsamiane - jak niekiedy czyni się w literaturze - jedynie z prezentowaniem, gdyż tak szeroka interpretacja prowadzić mogłaby do ograniczeń wolności słowa czy wolności badań naukowych. Propagowanie stanowi zatem prezentowanie, któremu towarzyszą pozytywne sądy wartościujące odnoszące się do przedstawianych treści. Zarazem propagowanie nastawione jest na zapewnienie jak

najszerszego odbioru, podczas gdy samo prezentowanie z realizacją tego celu związane być nie musi. Takie rozumienie pozostaje zresztą w zgodzie z utrwalonym znaczeniem językowym pojęcia propagowania, oznaczającego "krzewienie, rozpowszechnianie, popularyzowanie, szerzenie, zyskiwanie zwolenników dla wyznawanych zasad". Należy zatem określić je jako szerzenie wiedzy o totalitarnym ustroju i popieranie go, zachęcanie do wprowadzenia tego ustroju, podkreślanie jego zalet i przemilczanie wad. W rozumieniu art. 256 § 1 propagowanie oznacza każde zachowanie polegające na publicznym agitowaniu, w zamiarze przekonania do niego, faszystowskiego lub innego totalitarnego ustroju państwa [uchwała SN z dnia 28 marca 2002 r., I KZP 5/02, OSNKW 2002, nr 5-6, poz. 32, z aprobowanymi glosami: S. Hoca, OSP 2002, z. 12, s. 648-650, A. Sakowicza, Palestra 2003, nr 4, s. 238-243, S. Zabłockiego, *Przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego - Izba Karna*, Palestra 2002, nr 5-6, s. 145-146, i R.A. Stefańskiego, *Przegląd uchwał Izby Karnej Sądu Najwyższego w zakresie prawa karnego materialnego, prawa karnego wykonawczego, prawa karnego skarbowego i prawa wykroczeń za 2002 r.*, WPP 2003, nr 1, s. 97-99].

Przestępstwo to wymaga działania publicznie. Należy zgodzić się z poglądem, że poza zakresem omawianego przepisu pozostaje zarówno propagowanie faszyzmu lub innego ustroju totalitarnego w zamkniętym gronie. Co do karalności zachowań polegających na samym tylko eksponowaniu symboli nazistowskich, faszystowskich czy komunistycznych, na aprobatę zasługuje stanowisko wyrażone w wyroku SA w Katowicach z dnia 4 sierpnia 2005 r., II AKa 251/05, Prok. i Pr.-wkl. 2006, nr 2, poz. 31, że samo noszenie kurtek z naszywkami na rękawie i kołnierzu przedstawiających swastykę nie nosi znamion przestępstwa z art. 256 k.k.

Przedmiotem propagowania muszą być treści składające się na faszystowski lub inny totalitarny urząd państwa.

Przez "nawoływanie" do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość należy rozumieć wszelkiej postaci - zarówno słownej, jak i przykładowo pisemnej - oddziaływanie przez sprawcę na psychikę innych osób, wiążące się z chęcią wzbudzenia u nich "najsilniejszej negatywnej emocji (zbliżonej do "wrogości") do określonej narodowości, grupy etnicznej czy rasy" [postanowienie SN z dnia 1 września 2011 r., V KK 98/11]. "Nawoływanie do nienawiści z powodów wymienionych w art. 256 k.k. - w tym na tle różnic narodowościowych -

sprowadza się do tego typu wypowiedzi, które wzbudzają uczucia silnej niechęci, złości, braku akceptacji, wręcz wrogości do poszczególnych osób lub całych grup społecznych czy wyznaniowych bądź też z uwagi na formę wypowiedzi podtrzymują i nasilają takie negatywne nastawienia i podkreślają tym samym uprzywilejowanie, wyższość określonego narodu, grupy etnicznej, rasy lub wyznania" [postanowienie SN z dnia 5 lutego 2007 r., IV KK 406/06, OSNwSK 2007, nr 1, poz. 367].

Zarówno propagowanie, jak i nawoływanie nie muszą pociągać za sobą żadnych skutków, choćby w sferze psychiki odbiorców. Ewentualne efekty tych działań nie należą już do znamion.

Czynności wykonawcze w § 2 art. 256 zostały określone jako: "produkowanie", za które należy uznać wszelkie czynności zmierzające do wytworzenia druków, nagrań lub innych przedmiotów wymienionych w § 2; "utrwalanie" oznaczające rejestrację określonych treści na nośniku w sposób umożliwiający następnie ich odtworzenie; "sprowadzanie", czyli zarówno importowanie, jak i obrót krajowy oraz sprowadzanie zakazanych treści z Internetu; "nabywanie", np. przez umowę sprzedaży, zamiany czy darowizny; "przechowywanie" stanowiące przetrzymanie przedmiotów na żądanie bądź za zgodą innej osoby z jednoczesnym obowiązkiem zwrotu; "posiadanie" a także "prezentowanie" odnoszące się do wszelkich sposobów umożliwienia odbioru określonych treści, np. pokazywania, wystawiania na widok, zapoznawania, zaznajamiania; "przewożenie" będące przemieszczaniem przedmiotów z jednego miejsca na drugie przy użyciu środków transportu lądowego, wodnego lub powietrznego; i wreszcie - "przesyłanie", czyli przemieszczanie tychże przedmiotów np. za pomocą środków łączności na odległość.

Należy uznać, że do wypełnienia znamion podmiotowych zarówno czynów zabronionych z § 1, jak i § 2 konieczna jest umyślność w postaci zamiaru bezpośredniego o szczególnym intencjonalnym zabarwieniu. Ustawodawca wprost wskazał na tę postać zamiaru (*dolus directus coloratus*), posługując się sformułowaniami nacechowanymi ekspresywnie: "propaguje", "nawołuje do nienawiści" oraz wskazując na działanie "w celu rozpowszechniania"

Artykuł 257 k.k. wprowadza karalność publicznego znieważenia osoby lub grupy ludności, a także naruszenia nietykalności osoby, przy czym owe akty agresji są przejawami dyskryminacji ze względu na uwarunkowania wyszczególnione w przepisie. Warto zwrócić uwagę, że nie znalazły się wśród nich okoliczności związane z szeroko rozumianą seksualnością człowieka (np. transpłciowość czy homoseksualizm).

Dobrem prawnym jest cześć i nietykalność cielesna człowieka, rozpatrywana jednak nie tyle w aspekcie indywidualnym, ale w odniesieniu do funkcjonowania całego porządku publicznego, którego filarem jest pluralizm oraz respektowanie podstawowych praw i wolności innych osób, a przez to zwalczanie wszelkich form prześladowań, nietolerancji i wykluczenia społecznego.

Podmiot przestępstwa nie został w żaden sposób zindywidualizowany, jest to przestępstwo powszechne.

Do realizacji znamienia czynnościowego dochodzi przez dwa alternatywnie sformułowane rodzaje aktywności: publiczne znieważenie lub naruszenie nietykalności cielesnej. Przez znieważenie należy rozumieć, zgodnie z interpretacją tego pojęcia na gruncie art. 216, naruszenie godności przysługującej każdemu człowiekowi z racji jego człowieczeństwa. Zniewagi można dopuścić się słownie, pismem, drukiem, wizerunkiem, przeważnie przez działanie, ale da się wyobrazić także znieważające zaniechania - przykładowo demonstracyjne (choćby w celu wykazania zakładanej "niższości") niepodanie ręki przedstawicielowi obrażanej rasy, które w tym wypadku będzie przekraczać granice jedynie "zlekceważenia". "Dla oceny, czy określone zachowanie stanowi zniewagę, istotne znaczenie ma obiektywna ocena tego zachowania, rozważenie jego społecznego odbioru przez pryzmat generalnie akceptowanych norm obyczajowych. Uznać zatem trzeba, że zniewagę mogą stanowić jedynie takie zachowania, które są powszechnie uznane za obelżywe"

Przy kwalifikacji zachowania jako zniewagi nie można tracić z pola widzenia koniecznego związku między określonym postępowaniem a jego motywacją dyskryminacyjną. To zaś może sprawiać, że niektóre czyny, które bez owego szczególnego powodowania wrogością do przedstawicieli innej rasy, wyznania czy narodowości zostałyby uznane jedynie za lekceważenie czy nietakt, nabiorą charakteru ewidentnie znieważającego. W tym kontekście wykładnia pojęcia zniewagi odnośnie do analizowanego przepisu może nieco różnić się z wykładnią przepisu art. 216 k.k. Do kwestii tej trzeba jednak podchodzić z

jedynie swoje poglądy na temat nielegalnego przekraczania granic. Brak jest danych świadczących aby te poglądy miały charakter nawoływania do nienawiści i przemocy ze względu na pochodzenie i kolor skóry nielegalnych emigrantów.

Wobec powyższego, postanowiono jak w sentencji.

Prokurator Prokuratury Rejonowej

/Lukasz Stanke/

Pouczenie:

1. Pokrzywdzonemu oraz instytucji wymienionej w art. 305 § 4 kpk przysługuje prawo przejrzania akt sprawy i złożenia zażalenia na powyższe postanowienie do Sądu Rejonowego Poznań - Grunwald i Jeżyce w Poznaniu za pośrednictwem prokuratora, który wydał postanowienie (art. 306 §1 kpk w zw. z art. 325a kpk, art. 465 § 2 kpk).

Sąd może utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie lub uchylić je i przekazać sprawę prokuratorowi celem wyjaśnienia wskazanych okoliczności bądź przeprowadzenia wskazanych dowodów (art. 330 §1 kpk).

Jeżeli prokurator nadal nie znajdzie podstaw do wniesienia aktu oskarżenia wyda ponownie postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa – dochodzenia*) lub o jego umorzeniu. W takim wypadku pokrzywdzony, który wykorzystał uprawnienia przewidziane w art. 306 § 1 kk może wnieść w terminie 1 – ego miesiąca od daty doręczenia zawiadomienia o postanowieniu prywatny akt oskarżenia określony w art. 55 § 1 kpk (art. 330 § 2 kk).

Akt oskarżenia powinien spełniać wymogi określone w art. 55 § 1 i 2 kpk.

Inny pokrzywdzony tym samym czynem może aż do rozpoczęcia przewodu sądowego na rozprawie głównej przyłączyć się do postępowania (art. 55 § 3 kpk).

2. Zażalenie na powyższe postanowienie wnosi się za pośrednictwem prokuratora, który wydał postanowienie. Termin do wniesienia zażalenia wynosi 7 dni od daty doręczenia odpisu postanowienia i jest zawity. Zażalenie wniesione po upływie tego terminu jest bezskuteczne (art. 122 § 1 i 2 i art. 460 kpk).

Zarządzenie :

1. Stosownie do art. 100 § 4 i 140 k.p.k. i art. 305 § 4 k.p.k. odpis postanowienia doręczyć:
- zawiadamiającemu – k. 3

Otwarto Zrzecapopolito

Prokurator Prokuratury Rejonowej

/Lukasz Stanke/

13.07.15